

שירים לאסירי בתי-הסוהר

אלמוג כהן

Poems for the Prisoners

Almog Behar

قصائد الى أسرى السجون

ألموج بيهار

שירים לאסירי בתי-הסוהר

אלמוג בָּהַר

חנות הספרים העצמאית ברשת

אינדיבוק

שירים לאסירי בתי־הסוהר

מאת
אלמוג בהר

Poems for the Prisoners by Almog Behar

قصائد إلى أسرى السجون لالموج بيهار

© 2016

כל הזכויות שמורות לאלמוג בהר. אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, למכור, להפיץ או לאחסן במאגר מידע אלקטרוני או אחר קטעים מספר זה או את כולו ללא אישור מפורש בכתב מהיוצרים ומההוצאה.

עריכה: ענת לוין ורות קרא־איונוב קניאל

ניקוד העברית: נעמה שקד

עיצוב השער: גרוטסקה

על השער:

Wafaa Bilal, *The Ashes Series: Al-Mutanabbi Street*, archival inkjet photograph, 40 x 50 inches, 2003-2013. Copyright Wafaa Bilal. Courtesy Driscoll Babcock Galleries

עימוד: גרינהויז – הרצליה

דאנקוד: 1312-901313

לבני, אריאל יצחק והלל מאיר

סדר השירים

בקשות על הנשמה

- 13 [בְּלִילוֹת אֱהוּבָתִי מִגְדַּלְת תִּינוּקוֹת בְּבִטְנָה]
- 15 בְּנֵי שֶׁקֶט עִכְשָׁיו בְּבֶטֶן אִמּוֹ
- 16 תִּשְׁעָה חוֹדְשִׁים, וְעוֹד זְמָנִים
- 19 בְּנֵי אֹמֵר בְּשִׂמְחָה הַכֹּל
- 20 בְּנֵי מִשְׁחָק בְּלִגּוֹ
- 21 בְּנֵי אֹמֵר לִי
- 22 בְּנֵי בֶן שָׁנָה וּמִתְעוֹרֵר בְּחִמְשׁ בְּבוֹקֵר
- 23 עַד שֶׁהִגִּיעַ לְגִיל שְׁלוֹשׁ לֹא סִיפְרָתִי לְבְנֵי עַל אֱלֹהִים
- 24 כּוֹתָבָב
- 25 בְּקֶשָׁה עַל הַנִּשְׁמָה
- 26 שִׁיר לְאַסִּירֵי בְּתֵי־הַסּוּהָר
- 28 ט' בָּאֵב ה'תשס"ט, תַּחַת הַכֹּר
- 29 פּוֹלְשִׁים
- 31 מִתּוֹךְ בְּנֵי־נִיִּים נְטוּשִׁים
- 34 בְּשַׁעֲרֵי עֲמִידָר
- 36 כִּיכֹר אֶ־תְּחַרְרֵר
- 37 אִישָׁה מִצַּפָּה לְהַפְצָצָה
- 38 שִׁיח' גְּרָאח, ה'תש"ע
- 43 [וְהֵינּוּ מִתְאַמְצִים לְשִׁכּוּחַ אֶת עֲצַמָּנוּ]
- 54 הֵנֶר הוּא הַנִּשְׁמָה
- 46 עוֹד בְּקֶשָׁה עַל הַנִּשְׁמָה

זיווגי אותיות

51	[עדיין לא כל הנשמה מהללת יה]
52	זיווגי אותיות
54	[נְסִיטָה לְסֵאנִי, אל הנשייה הטלתיה]
56	שיר בגידה בשירה
59	קָלֶת וְקֹאֵל לִי (וְנִקּוּל)
61	אז כוננת עולם
68	למְרֹאֵן מַח'וּל, שיר ידידות
70	אבות
72	[רבותי הורישו לי בפתח בית־המדרש]
73	נגיעה
74	מדף
75	חשמל (סולו עֶרֶק 2, תשובה לרוני סומק)
76	בבוקר
77	איך להיעלם בתוך גופה של אישה
82	[עיני הבחור שבמדרון השורה השביעית]
84	בסוף נשארתי
86	רחוב הגליל, רעננה
88	איך ישכחו
89	[אהובתי עושה עמי אהבה בשמות של מאכלים]
90	[אֶל הַסֵּתֶר לִי. וְהוּא עֲכָשִׁי פּוֹרֵשׁ יָדָיו כְּאֵב]
91	מכשירי חשמל
92	שמעון פרס
93	מֶלֶח בְּיַבְשָׁה
95	אני לא מכאן
97	תלויים באוויר
98	אני הולך ברחובות רהט
99	ט' באב ה'תש"ע, ברצלונה
100	אנדלוסיה, ה'תש"ע

101	בקורדובה
102	יום אחד

פזמונים

107	השכחה היא נשכחה
109	תמיד נגדך
111	יה רם המשך
112	על סביבותיו שב הרוח

וריאציות

115	וריאציות ספניוליות
118	כי אעבור על תל (להלוי, במילותיו)
119	שלוש וריאציות לרבינדרנט טאגור
122	שמונה וריאציות לחורחה לואיס בוךס
131	וריאציות לאדוניס
133	שש וריאציות לפאבלו נרודה
138	י"ז וריאציות לניזאר קבאני
146	טוב לכתי אחר (להלוי, במילותיו)
147	לרבי שמואל הנגיד, במילותיו

תרגומים

151	/ ניזאר קבאני	בגדאד
153	/ סוניה סאנצ'ז	ריקוד
154	/ עזרא פאונד	והימים אינם מלאים מספיק
155	/ וויליאם ס. מרווין	פרידה
156	/ רימא אבו ג'אבר	בריאה
157	/ מרואן מח'ול	מחנה הפליטים אל-ניירב, בערך
160	/ מרואן מח'ול	ערוס אלג'ליל
164	/ מרואן מח'ול	ארץ הגליל מרגלות החלום

166	/ בוב דילן	חזיונות של ג'והנה
169	/ בוב דילן	אהבה פחות אפס – אין גבול
171	/ בוב דילן	פעמוני חופש
173	/ בוב דילן	כל גרגר של חול
175	/ בוב דילן	עוד כוס קפה (אל העמק הטוב)
177	/ אלח'בז ארזי	ראיתי את סהר הירח

טיוטת דו"ח

181	טיוטת דו"ח לסיום תקופה ראשונה של תרגילי קיום בעולם
-----	--

בקשות על הנשמה

*

בְּלִילוֹת אַהֲוֵבְתִי מְגִדְלֵת תִּינוּקוֹת בְּבִטְנָה
בְּבֵית־הַחֲרָשֶׁת שֶׁל הַרְחָם.
וּבְיָמִים הִיא מִתְקַנֶּת אֵיבָרִים
מִפְרִידָה אֶצְבָּעוֹת מִקְרוֹם הַדָּג שֶׁדָּבַק בָּהֶן
מִשִּׁילָה זְנָבוֹת קֶדְמוֹנִיִּים
פּוֹקֶחֶת עֵינַיִם מֵאַחֲרֵי עֶפְעָפִים עֶקְשָׁנִים
מִלְמַדֶּת לְלִבָּבוֹת סוּדוֹת עַל קֶצֶב פְּעִימוֹת
קוֹצְצֵת צְפָרְנִים רְאוּשׁוֹנוֹת
סוֹרְקֶת שְׁעָרוֹת רְאוּשׁוֹנוֹת
וּמְבַחֵנָה זְכָרִים מְנַקְבוֹת.

וְהַתִּינוּקוֹת יִשְׁנִים בְּיָמִים
וּבְלִילוֹת הֵם עָרִים בְּבִטְנָה
צוֹפִים בְּעֶצְמָם מִתְאַרְכִּים וּמִתְרַחֲבִים
וְזֶה שֶׁהִיא זֶרַע אֶחָד וּבִיציֵת אַחַת
גְּדֹלוֹ כְּבָר כְּגִרְגֵר הָאָרֶז
וְזֹאת שֶׁהִיא כְּשִׁעוּעִית הַלְבָנָה
גְּדֹלָה כְּקִלְפַת הָאֲפוֹנָה הַיְרֻקָּה.

וְהַתִּינוּקוֹת מְנַסִּים לְהַעִיר אַהֲוֵבְתִי בְּלִילוֹת
לוֹחֲשִׁים לָהּ מְלִים בְּשִׁפּוֹת שֶׁשְׂכָחָה
מִלְטָפִים לָהּ דְּפָנוֹת שֶׁל בָּטָן
מוֹשְׁכִים חֲבִלֵי טְבוּר
מְכִים עַל קִירוֹת שֶׁלָּיָהּ
עַל מַחְלוֹת רָחֵם.

וְהִיא עוֹד אֵינָה מִתְעוֹרֶרֶת
גְּרָגֵר אֶרֶז תּוֹפֵחַ בְּבִטְנָהּ וְהִיא
מֵאֲרִיכָה שְׁנֵתָהּ
אוֹמְרַת לְלֵבָהּ
עוֹד שָׁנִים רַבּוֹת אָנִי מִתְעוֹרֶרֶת אַחֲרֵיהֶם בְּלִילוֹת
עֵתָה לִישׁוֹן לִישׁוֹן.

וְאֲנִי לְפַעֲמִים מִתְעוֹרֵר אַחֲרֵיהֶם בְּאֲמֻצֵּי הַלַּיְלָה
לְהַצְמִיד אֶזְנוֹ לְתַחְתִּיּוֹת בְּטָנָהּ
לְזֵהוֹת יָב וְעוֹד יָב
לְזֵהוֹת כִּיצַד גַּם לְבִי מִתְרַחֵב
בְּהַרְיוֹן מִשְׁלוֹ.

בני שקט עכשיו בבטן אמו

בְּנֵי שֶׁקֶט עֹכְשׁוּ בְּבֶטֶן אִמּוֹ. הָאֵם מוֹנֶה
הוא באצבעות זעירות חסדים שהרעיף עליו יומו,
האם מכין הוא שריריו למאמצי יום מחר
כְּשֵׁיגִיחַ מֵתוֹךְ עוֹלְמוֹ? יֶשֶׁן הוּא בְּתוֹךְ שְׁנֵתָה
שֶׁל אִשְׁתִּי, שִׁפְתָיו נוֹשְׁקוֹת מִיָּם, עֵינָיו מִמְצַמְצוֹת
מֵתוֹךְ חִלּוּם, טְבוּרוֹ פְּתוּחַ אֶל קֶצֶב פְּעִימוֹתֶיהָ.
לְפַעֲמִים אֲנִי חוֹשֵׁב שֶׁהֵם מְחַלְפִּים בֵּינֵיהֶם בְּסוּד
חִלּוּמוֹת שְׁלֵעוֹלָם לֹא יִתְגַּלוּ לִי. אֲבָל בְּבִקְרִים
שׁוֹכַחַת אִשְׁתִּי חִלּוּמוֹת בְּנֵי שְׁחֻלְמָה, וְהוּא כָּל
גּוֹפּוֹ מֵתְכוֹנֵן לְשִׁכַח בְּאַבְחַת רָגַע אֶחָד כָּל זְכוּרוֹנוֹת
תְּעֵלוֹת הַרְחָם שֶׁצָּבַר, כְּשֵׁיִצִּיצוּ פָּנָיו וַיִּבִּיטוּ
בְּפָנֵי הַמֵּילָדֶת וּבְפָנֵי. אֲנִי יֶשֶׁן לְצַד אִשְׁתִּי,
בוֹדֵד בְּבֶטֶן הַרִיקָה, מְנַסָּה לְהֶאֱזִין בְּסִתָּר לְחִלּוּמוֹת
בְּטֵנָה, מְנַסָּה גַם אֲנִי לְמִנּוֹת בְּאַצְבָּעוֹת חֲסָדִים
שֶׁמְרַעִיף עָלַי יוֹמִי, מְנַסָּה לְהִכִּין עֲצָמֵי לְיוֹם
מָחָר, כְּשֵׁיגִיחַ לְפִתְעָה הוּא אֶל תוֹךְ עוֹלְמִי.

תשעה חודשים, ועוד זמנים

א.

תשעה חדשים הם עדן הפרה-היסטוריה המימית. אחר-כך מתחילה ההיסטוריה, עם האויר והאדמה. ותמיד האש מנגד, מבקשת לקרב את הקץ. ורגע הראשית, כמו תמיד בהיסטוריה, חיב להיות גדול ורועש פבריאה. חיב לכאב דנקא לבורא, לערבב מים ואויר, אדמה ואש.

ב.

עד שנולד, כשישב על כס מלכות הבטן, קראנו לו בשם קיסר מקיסרי אתיופיה. משנולד קראנו לו פשוט תינוק, בהטיות שונות, תינוקי, תינוקה, תינוקת, תינוקנו. ואחרי הברית התחלנו קוראים לו על שם אחד המלאכים ועל שם אחד הסבים. אבל כדי שלא תשתלט עליו ועלינו השכחה, בכל פעם שאנחנו קוראים בשמו אנחנו מצרפים את כל שושלת שמותיו, אומרים זה המלאך הקרוי על שם הסב שנקרא גם בשם הקיסר וגם תינוק פשוט, מתגאים כיצד מתארך שמו, כיצד מתארכת קריאתנו, כיצד עוד מעט הוא עונה לנו בשמות שיעניק לעצמו, שיעניק לנו.

ג.

ליל שמורים שקדם לברית בלמוד תורה. אחר-כך אור בקר של פחד דם וסכינים. וליל שמורים שאחרי הברית בלמוד

תְּנוּי פְּנֵי הַמִּתְעוֹרְרִים בְּקוֹל בְּכִי, בְּהַחֲלַפְת
הַחֲתוּלִים, וּבְמִינֵי הַתְּנַצְּלוּת וְדַבְרֵי פִּיּוּסִים:
בְּעִבּוֹר סִפְּנוּ זֶה שֶׁהֵעֲבַרְנוּ עֲלֵיךְ
לֹא נִדְרָשׁ מִמֶּךָ לְעוֹלָם לְסַדֵּר אֶת מִטְּתֶךָ,
אוּ אֶת חֲדָרְךָ, אוּ לְגַמֵּר הָאֵכֶל מִן הַצִּלְחַת,
לֹא נִתִּיר לְעוֹלָם שֶׁיַּעֲלֶה עַל גּוֹפְךָ בְּשָׁנִית
כָּל כְּלֵי סִכְנָה וּמִשְׁחִית.

ד.

אָב חַיֵּב לְמוֹל אֶת בְּנוֹ בְּעֶצְמוֹ. אֲלֵא אִם
אֵינּוּ יוֹדֵעַ, אוּ אִם יָדִיו רוֹעֵדוֹת, אוּ אִם
הוּא מִתְיָרָא מִפְּנֵי הַדָּם וְהַסִּפְּיוֹ. וְאִזּוֹ חַיֵּב
הוּא לְמִנּוֹת אַחֵר שֶׁיְמוּל בְּנוֹ בְּשֵׁמוֹ, וְיֵאָחֵז
הַיֵּטֵב בְּסִכְּוִן וְיִקְיֵז הַדָּם. וְיֵאמֵר הָאֵב לְקָהֵל
זֶה בְּנֵי חֲתָן דָּמִים, וְעַל דָּמִים אֵלּוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ
מִקְיָזִים מִגּוֹפּוֹ יְשַׁלֵּם לָנוּ אֱלֹהִים בְּנִינוּ בְּשִׁמְרֵת
הַדָּם וְהַנְּפֶשׁ, בְּרַפּוּאֵת הַרוּחַ וְהַבֶּשֶׂר.

ה.

תִּינּוֹק זֶה, פְּנֵי פְּנֵי מִי שֶׁנּוֹלַד אֶתְמוֹל,
וּפְנֵי מִי שֶׁלֹּא יָצָא מֵעוֹלָם אֶת מַחֲלוֹת הַרְחָם,
וּפְנֵי זָקֵן בֶּן מֵאָה שֶׁעֲבַר בְּכָל מַחֲלוֹת הַחַיִּים.

ו.

אֲנִי קוֹצֵץ צַפְרָנִי כְּדֵי שֶׁלֹּא לְשַׁרְט
אֶת עוֹר פְּנֵי בְּנִי, וְקוֹצֵץ אֶת צַפְרָנִי
כְּדֵי שֶׁהוּא לֹא יִשְׁרֹט אֶת עוֹר פְּנֵי.
וּמִתְכַּוֵּן לְסַפֵּר לוֹ עַל יָמִים אֵלּוֹ, שֶׁהֵייתִי
קוֹצֵץ צַפְרָנִי שְׁנִינוּ וְאוֹסֵף אוֹתָן בְּעֶרְמָה

אחת, נזהר לא להפילן על הרצפה,
שלא תתפאזנה.

.ז.

אני מנדנד את בני בלילות כדי להרדים
בכיו, מקרב גופו לגופי כדי להתחמם,
לוחש לו שאלות: האם זוכר אתה כאשר
הגיע זמנך להולד? האם זוכר אתה
עולם קודם שחיית בו, חיים קודמים
שחיית באותו עולם? וכל גהוק ושהוק
ופהוק העולים מגופו מסמנים לי תשובות.

.ח.

אנחנו שואלים זאת לזה: אדם נעשה אב או אם
לפני שקרא לו בנו אמי או אבי? והנה אנחנו
כבר קוראים זה לזאת: אבא, אמא, מושכים
השמות החדשים בפניו, זה מחליף חתול וזאת אומרת
הנה אביך, זאת יושבת להניק וזה אומר
הנה אמך, אומרים בלחישה בינינו: חסד עשה לנו,
פלא פלאות, הבן נולד ואף הוריו באותו זמן
נולדו.

בני אומר בשמחה הכל

בְּנֵי אוֹמֵר בְּשִׂמְחָה הַכֹּל
וַיִּמְתְּכֶוּ לְכֹל חֲלָקֵי הַפֶּזֶל
אוֹ לְכֹל קַבֵּיּוֹת הַלְּגוֹ
אוֹ לְכֹל הַלְחַמְנֵיהָ.
וְלַפְעָמִים, לְצַדֵּךְ הַדְּגִשָּׁה
הוּא חוֹזֵר עַל הַמֶּלֶה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים:
הַכֹּל הַכֹּל הַכֹּל.

אֵינִי רוֹצֵה שְׂיִלְמַד
שְׂאֵלוֹ רַק חֲלָקִים.

בני משחק בלגו

בְּנֵי מִשְׁחָק בְּלִגּוֹ וְאֲנִי מִשְׁחָק עִמּוֹ.
אֲנִי בּוֹנֵה מְגִדְלִים גְּבוּהִים
וְגִשְׁרִים, וְהוּא מְפָרֵק בְּרָגַע,
מוֹאֵס בְּסִימְטְרִיָּה, נִהְנֶה מְקוּל
חֲבֻטַּת הַחֲלָקִים עַל הַרְצָפָה,
וְצוֹחֵק לְמִרְאֵה הַתְּפָרְקוֹת מְגִדְלֵי.

כְּשֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ מִמְּנוֹ לְמַחְבְּרַת
לְכַתֵּב עַל בְּנֵי הַמִּשְׁחָק בְּלִגּוֹ
הוּא בּוֹכָה
מְזַכֵּיר לִי שְׁעָלֵי לְלֶכֶד אֶת אֶהְבַּתְנוּ בְּזָמַן
וְלֹא אֶת הַזָּמַן בְּשִׁירִים.

בני אומר לי

בְּנֵי אוֹמֵר לִי:
הַשִּׁירִים שְׁלִי לֹא מִפְּחִידִים.

בני בן שנה ומתעורר בחמש בבוקר

בְּנֵי בֶן שָׁנָה וּמִתְעוֹרֵר בְּחֲמֵשׁ בַּבֹּקֶר. אֲנִי נוֹטְלוֹ מִמִּטָּתוֹ
וּמוֹצִיאוֹ עִמִּי לְמִטְבָּח, לְהֶאָרִיךְ שְׁנַת בְּנֵי הַבְּכוֹר
וּשְׁנַת אִמּוֹ. וְהֵבֵן הַקָּטָן יוֹשֵׁב עָלַי לְיַד שְׁלַחַן הָאֵכֶל
וּמְמַלְמֵל, וְאֶנְחֵנוּ מִבֵּיטִים בַּחֲלוֹן, רוֹאִים כִּיצַד לֵאֵט לֵאֵט
הָאוֹר מִבַּחֲיִן בֵּין הַדְּבָרִים. אֲנִי מְקַשֵּׁב לְמַלְמוּלָיו,
מִפְּחַד שֶׁהֵם יִהְפְּכוּ בְּקֶרֶב לְמַלִּים, שֶׁהֵיכִי הַכְּמוּס הַזֶּה
יִסְתַּדֵּר בְּצִלִּילִים מְכָרִים וַיִּהְפֹּךְ גְּלוּי.
וּכְשֶׁהַמְלֵמוּל הוֹפֵךְ כִּי אֲנִי מְבִיאוֹ אֶל מִטַּת אִמּוֹ
לִינֵק, וְהַחֶלֶב מְרַגֵּעַ אֶת קוֹלוֹתָיו וְהוֹפֵךְ אוֹתָם
לְשִׁתִּיקָה.

עד שהגיע לגיל שלוש לא סיפרתי לבני על אלהים

עד שהגיע לגיל שלוש לא סיפרתי לבני על אלהים, שלא יפחד. וכשנעשה בן שלש ערכתי ביניהם הפרות. זה אלהי, אמרתי לבני. זה בני, אמרתי לאלהי. שאלו כל אחד שאלות זה על זה. בני שאל: האם אלהיך זה הוא אחד מקרובינו, כמו סב, כמו דוד? לא בדיוק, עניתי לו. אלהי שאל: מה שם בנך? עניתי לו שמות רבים לבני, מתוק ומתוק-אל, חמוד וחמוד-אל, חביב וחביב-אל. בני שאל: מה שם אלהיך? עניתי לו שמות רבים לאלהי, הוא אבינו מלכנו, והוא הקדוש ברוך הוא, והוא רבוננו של עולם, והוא השם יתברך, והוא אל ואלהים ואלהי. אלהי החל אומר: בנך יחידך אשר אהבת, ומיד השמתי עצמי כמי ששוב אינו שומע את קולו. בני שאל: את מי תאהב יותר? ושמחתי שהופיעה המלה אהבה בדבורו, ומיד הסחתי דעתי בהצביעי על מטוס שחלף בשמים ועל חפושית שעברה בינינו בדשא. ובמקום לומר לו כל אלו מעשי אלהי, אמרתי לו: פים, נכון?

כּוּתָאב

"קטן אביו חייב ללמדו תורה... וחייב לשכור מלמד לבנו ללמדו...
מי שלא לימדו אביו חייב ללמד את עצמו"
הרמב"ם, משנה תורה, ספר המדע, הלכות תלמוד תורה, פרק א'

הַקְמַתִי כּוּתָאב קָטָן עִם בְּנֵי בְּסֻלּוֹן.
בְּבָקָרִים שֶׁל יוֹם שְׁשִׁי הוּא קָם עִמִּי מִקֶּדֶם
לְלַמֵּד, וְאֲנִי מִזְפִּיר לוֹ כִּי בְּחֹדֶר אֵין מוֹרֶה
וְאֵין תּוֹלְמִיד, רַק תּוֹרָה לְפָנֵינוּ, וְאֲנַחְנוּ מְשַׁנְּנִים יַחַד
פְּסוּקִים בְּעֵבְרִית וְאַרְמִית וְעֵרֶבֶת.
אֲנַחְנוּ נֹזְהָרִים בְּמַלִּים רַבּוֹת, בִּינֵיהֶן אֱלֹהִים
וְאַלֵּלָה וְהַשְּׁמוֹת הַרְבִּים, וְכִשְׁאֲנִי רוֹאֶה כִּיצַד
יִרְאֶה קֶשֶׁה מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּפָנָיו, אֲנִי מִמַּתִּיק לוֹ אוֹתִיּוֹת
בְּדָבָשׁ, מִתְכַּנֵּן עִמּוֹ כִּיצַד הַכּוּתָאב
יִתְרַחֵב עִם אַחֲיו וְאַחֲיוֹתָיו, וְנִמְתִּיק גַּם לָהֶם
אֶת הָאוֹתִיּוֹת בְּדָבָשׁ, וְלֹא נִלְעַג לְנִכְשָׁלִים,
וְנִבְרַךְ יַחַד לְפָנֵי וְאַחֲרֵי הַפְּסוּקִים.
וְאֲנִי אוֹמֵר לוֹ בְּכָל בִּקְרָה בְּתֵם הַלְמוּד,
אֵב חֵיב לְלַמֵּד לְבָנוּ תּוֹרָה, וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְלַמֵּדוֹ
חֵיב לְשַׁכֵּר מְלַמֵּד לְבָנוּ מִבְּנֵי עִירוֹ לְלַמֵּדוֹ,
אֲבָל אַתָּה, בְּנִי, עֲלִיף לְזָכֹר שְׁגָם וְבוֹא הַיּוֹם
שֶׁתְּהִיָּה חֵיב לְהַרְגִישׁ כְּמִי שֶׁלֹּא לָמְדוֹ אָבִיו,
וְאִזּוֹ תְּהִיָּה חֵיב לְלַמֵּד עֲצָמְךָ כָּל הַפְּסוּקִים
וְהַשְּׁמוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת וְהַתְּגִים שֶׁלֹּא חָלְפוּ בִּינֵינוּ,
וְכָל אֵלוֹ שֶׁחָלְפוּ בְּלִי שְׁאַמְרָנוּ מִלָּה אַחַת
עַל מְקוֹמָם בְּחַיֵּינוּ.

בקשה על הנשמה

"וְאֵנִי גֹשׁ וְרֵמָה / עֶפֶר מִן הָאֲדָמָה / כְּלִי מְלֵא כְלֵמָה / אֶבֶן דֹּמָה"
רבי שלמה אבן גבירול, "כתר מלכות"

פונה אני אליך אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי כֹל הַנְּשָׁמָה / בלב מלא מרמה / ובעיניים בושות
מְכֻלֵּמָה / ואיני יודע עֲנוֹת מָה וְלָמָּה / ועוד מעט אני רימה / עפר אל עפר
מִן הָאֲדָמָה / ואם לא אֶפְנָה אֵלֶיךָ קודם שתהיה נפשי תמימה / חושש אני
שלא אֶפְנָה אֵלֶיךָ עד ארד דֹּמָה / על כן פונה אני אליך עומד על בלימה / לך
כל החכמה / ולי אין פתרון התעלומה / יודע אני שלא מוכנה לי עדיין גאולה
שלמה / אך אם אין אתה גואלני עכשיו נשמתי להִבָּל דֹּמָה / על כן פונה אני
אליך עכשיו ואני עדיין מלא אֲשָׁמָה / כי מי יפנה אליך אם לא ימְלֵא אֲשָׁמָה
ועל מה / חטאי בתוך נפשי מנהלים מלחמה / ואם אתה לא נלחם בעבורי
אני חולף ואיך אהֲלֵךְ בדממה / ואם אתה נלחם בי אני הופך שממה /
ונפשי שופכת עד תום דְּמָה / עד תומה / ואם לא אפנה אליך עכשיו במילים
אמור לי במה / ואם לא עכשיו אפנה אליך אמור לי להמתין כמה / וכבר
אני נְמֻלָּא מול גדולתך מול זְדוּנֵי אֵימָה / וזמן רב יעבור עד אֲלַמֵּד לְכוּף בְּרַךְ
וראש וקומה / אתה מושל בעלמא / יודע כל תולדות קדמה ויָמָה / ואני
אף אצל נשמתי איני יודע כל זממה / שהיא מלאה עורמה / ועמוסה לכלוך
וזוהמה / ואם הרגע הזה חולף בה ואין אתה נותן לה בְּמָה / היא נְאָלְמָה /
היא לעולמים אולי לא שְׁבָה עֲדֶיךָ והיא נעלמה / וחשכה ממלאה את חייה
תחת החמה / ואין אני מוצא עוד מקומה / ואין לה עוד נחמה / על כן פונה
אני אליך להקימה / להזכיר לה את שמה / לצנן זעמה / או לעוררה מייאוש
ותרדמה / ולענות אותה למה ומה / שהיא כתינוקת נדְהָמָה / שרק יצאה
את רחם אִמָּה / ועולמך עדיין אינו עולמה / עומדת מול מלכותך העצומה
/ ומבקשת לשוב נעימה / אל אִמָּה אל רחמה / עדיין חדשה היא עם כל
פעימה / רוֹאֵה שמש והיא אדומה / ואתה חי עולמים והיא בת יממה.

שיר לאסירי בתי־הסוהר

"בזכרוני מצטיר פחדו של אבא כשִבְנוּ המְשׁוֹרֵר נסע אֶל תּוֹךְ הַאֲפֶק הַרְחוֹק. לא שִׁשְׁנָא שִׁירָה. הוא מֵאֵד אֶהֱבֵ אֶת שִׁירָתוֹ שֶׁל אֶל־מִתְנַבֵּי וְשִׁמֵר אֶת נַפְשׁוֹ מִפְּסוּקֵי הַזְמָה שֶׁל אַבְרָמֶלֶט. לא שִׁנָּא אֶת הַשִּׁירָה אֲבָל לא רָצָה שִׁבְנֵנו יַעֲסֻקוּ בָהּ. פְּעָמִים רַבּוֹת, פְּעָמִים רַבּוֹת, אֲנִי זוֹכֵר, הִיָּה אוֹמֵר לִי: הִיָּה רוֹפֵא אִם תִּרְצֶה אוֹ לְמַד מִשְׁפָּטִים, בְּנֵי הַשִּׁירָה לא תִּנְיֵב פֶּת־לֶחֶם."

סמיח אל־קאסם, "צילום של הורים שאינם על קיר הבית החדש",
תרגום: ששון סומך

כְּתַבְתִּי שִׁיר עַל אֶסִירֵי בְּתֵי־הַסֹּהַר וְהִרְאִיתִי אוֹתוֹ לְאָבִי.
אָמַר: מַה יַעֲזְרוּ הַשִּׁירִים לְאֶסִירִים, וּמַה לָּנוּ
כִּי נִזְלָזַל בְּצִדְקַת הַסוֹהָרִים וְהַשׁוֹפְטִים וְהַמְּחַוְּקִים?
אֲמַרְתִּי: עַל הַמְּאָסָר שֶׁלָּנוּ אֲנִי כוֹתֵב, אָבֵא,
יוֹם־יוֹם אֲנִי חוֹזֵר לְתֵא, מִמֵּתִין לְרַמְיָתוֹ שֶׁל סוֹהַר מְרַחֵק,
אִם יִרְצֶה אֲכַבֵּל גְּדִי בְּאֲזָקִים, אִם יִבְקֹשׁ
אֶתְחַנֵּן לְפָנָיו לְחַפֵּשׂ בְּמִכּוֹת עַל סוֹרְגֵי הַחֲלוּן.
אָמַר: חֲלוּמוֹת הַשִּׁיר מִפִּיךָ מְדַבְּרִים, וְאַתָּה עֲצֵמָךְ עוֹמֵד
מִחוּץ לְחוּמֵי הַכְּלָא, אֲנִי לא הוֹלְדֵתִי בְּנִים לְמֵאֲסָר, בְּנֵי
אִם תִּרְצֶה אֲשַׁלַּח אוֹתְךָ לְפִקוּלְטָה לְמִשְׁפָּטִים וְאוּלֵי
תִּהְיֶה שׁוֹפֵט, בְּמִקּוֹם שִׁירִים תִּכְתֵּב גְּזֵרֵי־דִין
לְהַקֵּל עַל כְּאֲבֵי הָעוֹלָם. אֲמַרְתִּי: אָבִי, שְׂאֲנִי בְּנֵךְ,
לא הוֹלְדֵתִי לִי הוֹרִים לְפַחַד, וְהַכְּלָא גְּדוֹל מִשְׁנִינֵנו,
סוֹגֵר עַל שְׁנִינֵנו, הִנֵּה מִסְמֵן לָךְ עֵכָשׁ הַסוֹהַר
שֶׁתִּסְרֹב לְהַכִּיר בְּמֵאֲסָרְךָ, שֶׁתִּבְקֹשׁ לא לְצֵאת
אֶת גְּבוּלוֹת הַתֵּא. אָמַר: אִם כֵּן אֶסִירִים כָּלָנוּ
בְּבֵית־כְּלָאוֹ שֶׁל אֱלֹהִים, בְּנֵי, כָּלָנוּ עַבְדֵינוֹ, אֵךְ מַה
הַחֲקִים וְהַמְשֻׁפָּטִים, כָּלֵם צוֹדְקִים, וְאֵין אֶחָד
שֶׁלֹּא יִחְטָא, הֲאֵם שְׁכַחְתָּ? אֲמַרְתִּי: אֶת הַכְּלָא הַזֶּה
בְּנֵי אָדָם בְּנוֹ, אָבֵא, יוֹם־יוֹם אֲנַחְנוּ עוֹזְרִים לָהֶם

להמשיך בבנייתו, להוסיף אגפים, להציב מצלמות,
עוד מעט כבר אינם זקוקים לסוהרים, יפטרו את כלם
ואנחנו נמשיך לשמור על עצמנו, אני לא אלה
לפקולטה למשפטים, אך כבר החלטתי להפסיק
לכתב שירים. אמר: כיצד החלטת? הנה כבר הודעת
לארץ כל המסדרון באגף שלנו בבית-הספר
כי הבן שלי כותב שירים ליום השחרור, כבר לומדים
שכנינו את השירים ומזמרים. אמרת: אני שומע, אבא,
אבל לא את שירי הם מזמרים, אלה הם שירי הסוהרים,
מהיום אני אכתב גזרי-דין להתחרות בגזריהם,
אכתב פסקי-דין להתחרות בפסוקיהם, אכתב לה
ולאמא מכתבים מתאי בהם אבשר כי השחרור
לא יבוא גם לא בימי נכדיכם, המאבק ארץ
ממה שיוכלו לתאר השירים, כשלו כל השירים.

ט' באב ה'תשס"ט, תחת הכר

בְּלִיל תְּשׁוּעָה בָּאֵב שְׁמַתִּי אֶבֶן תַּחַת הַכֶּרֶךְ
וְהִנַּחְתִּי עָלָיו רֹאשִׁי
וְלֹא הִיִּיתִי שׂוֹאֵל שְׁלוֹם לְאִישׁ בְּחִלּוּמִי.
וְיַדְעֵתִי כִּי הַלֵּילָה מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף נוֹלָד
וְהַלֵּילָה הוּא נִרְצָח
וְלֹא הִיִּיתִי שׂוֹאֵל שְׁלוֹם לְאִישׁ בְּחִלּוּמִי.
וְשִׁכַחְתִּי לְהוֹצִיא הָאֶבֶן מִתַּחַת לְכֶרֶךְ
שֶׁלְשָׁה לַיְלוֹת רְצוּפִים
וְהִיִּיתִי מְנִיחַ עָלֶיהָ רֹאשִׁי
וְשׁוֹב בְּשָׁנְתִּי מְשִׁיחִים נוֹלָדִים וְנִרְצָחִים
שֶׁלְשָׁה לַיְלוֹת תַּחַת רֹאשִׁי
וְלֹא הִיִּיתִי מְשִׁיב שְׁלוֹם לְאִישׁ בְּחִלּוּמִי.
כְּשֶׁנֶּשְׁכַּבְתִּי לִישׁוֹן בַּלַּיְלָה הַרְבִּיעִי חֲשַׁתִּי כָּאֵב בְּקֶדְקֶדֶי
מֶרֶב חִלּוּמוֹת וְנוֹלָדִים וְנִרְצָחִים וְשְׁלוֹמוֹת חֲסָרִים
וְהִרְמַתִּי אֶת הַכֶּרֶךְ
וּמִצְאָתִי אֶת הָאֶבֶן שֶׁהִנַּחְתִּי תַּחַת הַכֶּרֶךְ
וְהוֹצֵאתִיהָ וְלֹא הִנַּחְתִּי עָלֶיהָ רֹאשִׁי
וְעַדְיוֹן לֹא הִיִּיתִי מְשִׁיב שְׁלוֹם לְאִישׁ בְּחִלּוּמִי.
וְאֵת הָאֶבֶן הִנַּחְתִּי בְּמַגְרָתִי
לְהַשִּׁיב לִי יָמִים שֶׁל תְּשׁוּעָה בָּאֵב כְּרְצוֹנִי
שֶׁלֹּא יִהְיוּ כְּמוֹתֵם טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל
בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים.
וּבִינְתָיִם מְשִׁיחִים נוֹלָדִים וְנִרְצָחִים
נִרְצָחִים וְנוֹלָדִים
וְאֲנִי אֵינִי מְשִׁיב שְׁלוֹם לְאִישׁ בְּחִלּוּמִי.

פולשים

א.

– זוכרת את שהתרחשו נסים?
המים היו ליון, הלחם לבשר,
התרונגול קרא והקיסר הלך לביתו?
– לא זכרתי שהלך הקיסר לביתו,
כיצד ילך – פשכל הממלכה ביתו?

ב.

כלנו באנו מרחם, כלנו הולכים אלי קבר,
אבל בינתיים נתעבב ברחובות, נפלש לבתים,
נדע: הלילה ממתין ליום ואנחנו – למשטרה.

ג.

והשוטרים מרגלים במגע גוף בגוף,
באחיזת ידי מפגינים, בהרמת הבשר
מן האדמה לאויר, בהשלקתו
אל פי נידת פעורה.
ואנחנו מבקשים להתנגד ולומדים שעורים
במגע הבשר, אוחזים ידים בשורה מול נידת
לעצרה, ואחר־כך נאחזים בכח הכבידה
בישיבה על האספלט בלב הצמת, מחשבים
מי יפנע ראשון, נהג האוטובוס שמוילנו, אנחנו
או כח הכבידה.

ד.

נבוא מן הסמטאות, מן הסמטאות,
נעמד ברחובות הנהר, במישור ההר,

נתקבץ בכפרות, נחסם את הכפרות,
את האוטובוסים, את הג'יפים והסוסים,
ולא נזהל במלחמות שעל הגבול.

ה.

נישן ברחובות, נקיא ברחובות,
נתחמם בחדרי מדרגות כשחשף הלילה מגן עלינו,
ובינתיים נחפה לחם היום.
נבוא רעבים-שבעים, נבוא אוהבים-זועמים,
נבוא אלמים עד כדי בלמוס של צעקות.

ו.

אמרו שאנחנו פולשים. אם כך נפלש
רחוק יותר, אל תוך גופם של המפנים,
אל תוך מחשבותיהם נפלש
אל השירים, אל המלים,
נפלש אל חדרי השרותים הרבים,
המרווחים, בביתו של הקיסר.

ז.

— ואם נזמין את הקיסר שיגור עמנו
בשכונים, שיעמד עמנו מול השוטרים,
שימתחו ידיו באחיזתם ויכאבו רגליו
כשישלה אלי נידת, אולי יבין?
— ותאמין שיבוא הקיסר? עדין תאמין?
אולי כסאו בוער, אף יועציו אומרים לו
שכסאו זוהר, שלבו הוא שבוּעַר.

מתוך בנינים נטושים

הִכְנַסְתִּי דֶּרֶךְ שֶׁבֶר בְּרִצְפָּה
יֵשׁ מִי שִׁיּוֹדְעִים לְשֶׁבֶר
וְלֹא רָאִיתִי.

עֲבַרְתִּי דֶּרֶךְ עֲרֻמוֹת אֶשְׁפָּה
יֵשׁ מִי שִׁיּוֹדְעִים לְבָעַר
וְלֹא גָלִיתִי.

נִשְׁאַרְתִּי בְּגִלְל עֵיפוֹת הַקִּירוֹת
וְלֹא עֲזַבְתִּי אֶת הַבַּיִת כְּבָר עֹשְׂרִים דוֹרוֹת.
יֵשׁ מִי שִׁיּוֹדְעִים רַק בְּכוּוֹן אֶחָד לַעֲבֹר
וְלֹא חִכִּיתִי.

חִלַּמְתִּי שְׁאֵבִיט עַל הָעוֹלָם מֵאַחוּרָיו
אֶאֱסֹף אוֹתוֹ וְיֶאֱסֹפְנִי אֶל שֶׁבְרִיו
הֵייתִי רַק אַחַת מִנִּשְׁמוֹת דְּיָרִיו
קִמְתִּי בְּאַשְׁמֹרֶת לְטַיֵּל בֵּין חֲצָרָיו.
מֶלֶךְ גֵּר בְּתוֹךְ בְּנֵי נְטוּשׁ
וּבְנֵינִים נְטוּשִׁים מִתְגוֹרְרִים בְּתוֹךְ כְּלָנוּ
מְשׁוֹרֵר שֶׁר מִתוֹךְ בְּנֵי נְטוּשׁ
וּבְנֵינִים נְטוּשִׁים שָׂרִים מִתוֹכוֹ.

בְּאַתִּי כִּי שִׁמְעֵתִי הִתְלַחֲשִׁית
קוֹלוֹת זְהִירִים הַזְּמִינוּ פְּנִימָה
וְאֵיךְ אֵצֵא – מִתוֹךְ שֶׁבְרִים בְּלִב?
אָדָם מְבַלָּה אֶת שְׁאֵרֵית חַיּוֹ בְּשִׁפּוּצִים וְתַקּוּנִים.
בְּכִיסֵי מִכְּנָסֵי הַנְּחֵתִי פְתָקִים שֶׁיִּגְנוּ עָלַי
מִפְּנֵי כָּל מָה שֶׁאֲנִי עֹלֹל לְשִׁכַּח
בְּכִיסֵי מְעִילֵי הַכְּנַסְתִּי כּוֹבֵעַ וּכְפָפוֹת
קָר בְּבְנֵינִים הַנְּטוּשִׁים בְּלִילוֹת.

בְּאוּ מְשֻׁטְרוֹת הָאִירוֹ פְּנִסִים
עַל אֲנָשִׁים מִתְחַמְּמִים סָבִיב מְדוּרָה
עַל אֲנָשִׁים שָׂרִים מִתּוֹךְ תִּפְלָה.
עֲכָשׁוּ הֵם מְפִנִים אֶת הַפּוֹלְשִׁים
עֲכָשׁוּ הֵם מְשָׁלִיכִים מִחִלּוֹנוֹת מְזַרְנִים
בְּנִין שְׁלֵם מִקִּיא אֲנָשִׁים
וְהִקִּיא מְמַלֵּא אֶת הֶרְחוּבוֹת.
לְפַעֲמִים בְּכַמָּה לֵילוֹת חוֹלְפִים עֲשָׂרִים דּוֹרוֹת
לְפַעֲמִים דּוֹר אֶחָד נִמְשָׁף מֵאוֹת שָׁנִים
וְכוֹכְבִים נִשְׂרָפִים וּבְנֵי-אָדָם נִשְׂרָפִים
וְאֶנְחָנוּ קוֹפְאִים בְּמַעֲלִים.

בְּאוּ מְשֻׁטְרוֹת
הָאִירוֹ פְּנִסִים
צַעֲקוּ בְּקוֹל שֶׁנִּצָּא
בְּנִין שְׁלֵם מִקִּיא אֲנָשִׁים
הוּא מְבַקֵּשׁ לְשׁוּב וּלְהִתְרוֹקֵן
מֵאֲנָשִׁים – מִשִּׁירִים – מִמְשֻׁטְרוֹת –
כְּמוֹ לֹא הֵינּוּ.
עֲכָשׁוּ הֵם מְפִנִים אֶת הַפּוֹלְשִׁים
נִפְלֵשׁ
נִפְלֵשׁ רְחוֹק יוֹתֵר
נִפְלֵשׁ אֶל תּוֹךְ נִפְשָׁם שֶׁל הַמְּפִנִים
אֲבָל מִתּוֹךְ בְּנִינִים נְטוּשִׁים נֹאמֵר שִׁירָה
זוֹעֲמִים כְּמַעַט כְּמוֹ שֶׁאֶנְחָנוּ אוֹהֲבִים
מִיֵּאֲשִׁים כְּמַעַט כְּמוֹ שֶׁאֶנְחָנוּ מֵאֲמִינִים
רְעֵבִים כְּמַעַט כְּמוֹ שֶׁאֶנְחָנוּ שְׂבִיעִים מִן הַמְּלִים.
נִישָׁן בֵּין אוֹתִיּוֹת
נְגוּר בְּבֵית שֶׁל שִׁיר

אולי רחובות ירושלים יאספו אליהם אנשים
מהגרי שפה ופליטי עבודה
ומלמדי תינוקות שנשכחו
ובעלי גגות שקרסו
אולי את כלם יקבלו הרחובות.
הם שומעים עכשו את צעקות המשלכים אל הרחוב
את צעקות ההולכים אל הרחוב
את בכי התינוקות המתעוררים אל הרחוב
יש מי שיודעים לשבר
יש מי שיודעים לבער
יש מי שיודעים רק בכיון אחד לעבר.

בשערי עמידר

לעובדיה בן אברהם

רחוב יפו עין. אפלו משט רכבות בלבן
לא יסיר מעליו את גיעת השנים. ואנשים
ממתינים לארכו בתחנות מבלי להתגודד, כל אחד
וחפציו בידיו. ואחד שוכב על המדרכה, מול
שערי עמידר, רחוב יפו 17, בואכה מגדל
דוד, רחוק מהשכונים. מי שחולפים חולפים, מי
שעוצרים עוצרים, ועובדיה בן אברהם אוהז בידו
את צו הפנוי מביטו, מגדל בצלום דהוי,
ומול עיניו חולפות הרכבות.
מי יזכיר את עמידר בשירים? בכל זאת
אינה פרח, אינה כוכב, אינה צפור, אינה
נחל. והאם לא יכאב למנכ"ל עמידר קפוח
מקום חברתו בשירים?
באנו לעמוד בשערי עמידר, סביב עובדיה בן
אברהם, רחוב יפו 17, בואכה מגדל דוד,
רחוק מהשכונים. מי שחולפים חולפים, מי שעוצרים
עוצרים, ואנחנו מדברים בלשון של הפגנות, ואנחנו
צועקים בלשונות זעמות, ואנשי עמידר מביטים בנו
מן החלונות. איך לא תזכר עמידר בשירים? גם אם
אינה פרח, אינה כוכב, אינה צפור, אינה
נחל, האם לא ראוי שתזכה לפחות בשיר אחד?
עמדנו בשערי עמידר ואין מכניס אותנו בשעת
בקר מקדמת. ועובדיה בן אברהם
שוכב בשק שנה, רחוב יפו 17, בואכה
מגדל דוד, רחוק מהשכונים. מי שחולפים חולפים,

מי שְׁעוֹצְרִים עוֹצְרִים, וְאֶנְחֵנוּ הֵינּוּ מְדַמְיִים אֶת
שְׁמִשׁוֹן אוֹחֵז בְּשַׁעְרֵי עַמִּידָר הַכְּבָדִים, וְהֵינּוּ מְזַכְרִים
לוֹ שְׁעָרוֹתָיו הַגְּזוֹזוֹת, וְהֵינּוּ לוֹחֲשִׁים לוֹ אֶל
נְקָם, וְהֵינּוּ אוֹמְרִים לוֹ כִּי כָּל סִרְגֵי
עַמִּידָר עַל הַגַּג רוֹאִים בְּשַׁחוּק עוֹבְדָהּ.

כיכר אֶתְחַרֵּיר

כְּשֶׁבִכְר אֶתְחַרֵּיר לְפָנוֹת בְּקֶר הַגְּחִלִים הַלּוֹחֶשׁוֹת
שֶׁל הַמְהַפֵּכָה מְנֻסוֹת לְתַפְס תְּנוּמָה קְצָרָה
בְּאֵהָלִים שֶׁהוֹקְמוּ בְּמֶרְכָז, הַנִּילוּס הַנִּשְׁקָף מְחֻלּוֹנו
שֶׁל הַמְּלָךְ אֵינּוּ מְנִיחַ לוֹ לִישׁוֹן, אֶךְ גַּם אֵינּוּ
פוֹתֵר אֶת חֲלוּמוֹתָיו הַרְעִים.
רָבִם נוֹלְדוּ אַחֲרֵי מְלָךְ פְּרָעָה, וְרַק בְּשִׁירִים
וּבְחֲלוּמוֹת דְּמִינּוּ אֶת הַיָּמִים שֶׁלְפָנָיו וְהַיָּמִים שְׂאֲחָרָיו,
עֲכָשׁוּ הֵם מְנֻסִים לְדַמְיֵן גַּם עַל שְׁלֹטֵי הַהִפְגָּנוֹת
וּבְמֶרְחָבֵי הָאֵינְטֶרְנֵט.
בְּסוּף, כְּשֶׁהִטְלוּיָזְיָה תְּבַשֵּׂר עַל הַתְּפֹטְרוֹתָיו
יִלְחָשׁוּ הָאֲנָשִׁים לְלִבָּם, מֵאֵת פְּרָעוֹן, מֵת
הַפְּרָעָה הָאַחֲרוֹן, יִלְחָשׁוּ פְּעַם וּפְעָמִים,
כְּאֵלוּ אֵינָם מְאֻמִּינִים לְלִבָּם.
מֵת הַפְּרָעָה הָאַחֲרוֹן, לְחֻשְׁתִּי לְעֲצָמֵי וַיְצֵאתִי
לְכַפֵּר הַרִיקָה שֶׁל עִירִי, הַחֲצוּבָה בְּחִפְרוֹת
הָאַרְכֵיאוֹלוֹגִיּוֹת שֶׁל הַרְכָּבַת הַקְּלָה, מְחַפֵּשׁ
הַיֵּכָן יִבְעָרוּ בָּהּ הַגְּחִלִים הַלּוֹחֶשׁוֹת שֶׁנוֹלְדוּ
אַחֲרֵי מְלָךְ הַפְּרָעוֹנִים, שֶׁעָדִין לֹא הִחֲלוּ לְדַמְיֵן
אֶת הַיָּמִים שְׂאֲחָרֵי הַפְּרָעוֹנִים, אוּלַי רַק
בְּחֲלוּמוֹת וּבְשִׁירִים.

אישה מצפה להפצה

למנאל מיקדאד

על משפכה בלילות, בנסיון הארוך להרדם,
היא חושבת על הספרים שאספה לספרייתה.
את ספרי הטיולים והטבע כדאי שתקבל
חברתה הטובה מן הכתה, שחולמת לראות בקיץ הבא
נחלים ומדבריות, את ספרי הילדים שנותרו על המדפים
כדאי שיקחו לבית היתומים שתוליד המלחמה, את היומנים
כדאי שתבקש מאביה לשרף אם הפיצוץ לא ישמיד אותם,
כדאי אולי לבקש גם מהשכנים, את הספרים באנגלית שקנתה
ועוד לא קראה כדאי שיתנו לבן דודה, שספר לה על חלומותיו
לעזוב, את הספרים ששאלו חברים אפשר שישאירו אצלם
אם יבטיחו לא לקמט ולא לכתב בתוכם, ויבחרו הם
למי להוריש אותם במקרה של הפצה נוספת.
הנה מטתה, אין גבורים סביב לה, רק פחד בלילות.
הספרים שותקים, אינם מודיעים למי הם רוצים להמסר אחריה.
והיא מקוה להצליח הפעם להרדם לשנה ללא חלומות
שלא תפרע ברעש ההפצצות, שלא תפרע ברעש משחקי ילדי השכנים
שכל בטנם בהלות.

שיח' ג'ראח, ה'תש"ע

"אין קדושה בעיר כבושה", מססמאות ההפגנות

א.

בָּאנוּ בְּתַפִּים בְּמַעֲלֵה דֶרֶךְ שְׁכָם. וְאֵנִי כֹל הַדֶּרֶךְ
הַיִּיתִי חוֹשֵׁשׁ הָאֵם אֵין הָרַעַשׁ מִפְּרִיעַ מְנוּחַת הַשְּׂכָנִים,
שְׁזָכַרְתִּי שְׂאֵנִי אֵינִי שְׂמַח כְּשַׁעוֹבְרִים בְּתַפִּים בְּרַחוּבִי.
וְהַיִּיתִי חוֹשֵׁשׁ הָאֵם אֵין הַמְקַצֵּב שְׂמַח מְדִי לְבִטָּא אֶת עֶצֶב
הַמְשַׁלְּכִים אֵלַי רַחוּב, אֶת זַעַם הַבָּאִים מִן הַרְחוּב.

ב.

אֵנִי יְהוּדִי שֶׁל זָקוּן, שֶׁל כּוֹסוֹת תְּהָ, שֶׁל מְשִׁיחַ
שֶׁכֶּבֶר לֹא יָבֹא, שֶׁל מַצּוֹת רַבּוֹת שְׂמֹזָה דּוֹרוֹת אֵנִי מִבְּטִיחַ
לְלִבִּי לְקִיּוֹן וְאֵינִי מַצְלִיחַ, שֶׁל זָכְרוֹן קִדְשֵׁת מְלִים עַרְבִיּוֹת
בָּאוֹת עִבְרִי. וְלָרַגַע, מְשִׁנִּי עִבְרִי גֹדֵר הַסּוֹרְגִים
שֶׁצְּמַחָה עַל מִפְתָּן בֵּית מִשְׁפַּחַת ע'אוּוֹי הַמְשַׁלְּכֵת לְרַחוּב,
נִפְגָּשְׁנוּ. גַּם לֹו זָקוּן וְזָכְרוֹנוֹת וְהוּא מְטִיחַ בִּי הָאֲשָׁמוֹת כְּבִדּוֹת כָּאֵח, שֶׁנִּנְעַשִּׂיתִי גְלוּתִי, הוּא רוֹעֵם, אֲכוּל שְׂנֵאָה עֶצְמִית, אוֹהֵב
עַרְבִים, בּוֹגֵד, מְלַשִּׁין עַל בְּנֵי עַמִּי בְּשִׁירִים, מְסַכֵּן יוֹתֵר
מִן הָאֲנְטִיִּשְׁמִים, קֵאפּוֹ, וְהוּא מְזָכִיר לִי בְּתֵאוּרִים עֲזִים
אֶת הַמְשַׁרְפּוֹת שֶׁל אוֹשׁוּיץ וְאֶת יְדוֹ הַנְּטוּיָה שֶׁל אֱלֹהִים הַמְּבַטִּיחַ
לְהַשִּׁיב אֶת אֶרְצוֹ לְעַמּוֹ, אוֹ אֶת עַמּוֹ לְאֶרְצוֹ.
לָרַגַע חֲשַׁבְתִּי עַל הָאֲפְשָׁרוֹת שֶׁנִּשְׁוֵיב לְהִיּוֹת בְּנֵי דֵת אַחַת,
שְׁנֵי יְהוּדִים עֵיפִים מֵהָאֲשָׁמוֹת. נְטַלְתִּי אֶת יְדוֹ
וְהַצַּעֲתִי לוֹ שְׁנֵלָךְ שְׁנַיִם אֶל קְבֵרוֹ שֶׁל שְׂמַעוֹן
הַצַּדִּיק, וְנִרְבָּה בְּכִיּוֹת עַל הַצַּדִּיק וְעַל הַפְּצָעִים שֶׁפְּצַעְנוּ
בְּלָבוֹ הַזָּקוּן, עַד שְׂאוּלִי יִבְכֶּה הַצַּדִּיק עֲלֵינוּ וְעַל עַמְּק הַשֶּׁבֶר
הַמְּאִים לְשִׁבֵר אוֹתָנוּ וְאֶת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, בֵּין גְּרַמְנִיָּה לְפִלְסְטִין.

ג.

רק הגעתי לשיח' ג'ראח וכבר אני מחפש יהודים. כמו
הגעתי לארץ רחוקה ואני מחפש חברים תשעה למנון,
או פנה עם אכל כשר וסעודות שבת וחג. ואני מרחק
עשרים רגעים של רגל מביתי, מבית-הכנסת שלי. זמן כניסת
השבת דוחק, ואני לוחש לאלהי שתהיה נכונה צעקת
הססמאות בעיניו כאלו תקנתי קבלת השבת לפני
מתקנת בכל דרכיה, וכאלו התפללתי תפלת ערבית
של שבת לפניו בכל הכונות הנכונות.

ד.

ובקשתי לעבר את מחסום המשטרה
ולרדת להתפלל בקברו של הצדיק עם המתפללים
הבאים כלם רחוצים וחגיגיים. נשיר לפני הצדיק
בשמחה גדולה ונקבל את פני המלכה, ואבקשו שיתיר לי
להתפלל עם העברנינו, ואבקשו שיצדיק גם את המפגינים
המחללים את השבת כדי לקדש שם שמים בירושלים.

ה.

והייתי חולם באחד הלילות: נבוא לשיח' ג'ראח להפגנה
גדודים גדודים של מגרשים, ובתוכנו יצעדו התימנים שגרשו
מן המושבה כנרת, ופליטי חברון היהודים מתרפ"ט,
וערביי בקעה, טלביה, קטמון, מאה שערים, ליפתא
ועין כרם שגרשו בנכבה, ופליטי הרבע היהודי
שב'48' גרשו על-ידי הירדנים וב'67' הלאמו בתייהם על-ידי
ממשלת ישראל להמכר בכסף רב ולהשאירם בפליטותם,
והפלטטינים שגרשו מן הכפרים שסביב לטרון ב'67',
והמזרחים שגרשו משכונת זמין משה, אחרי שנים
בעין הצלפים, כדי לפנות מקום לאמנים ולצירים, ותושבי

הכפרים הַבְּדוּיִם הלא־מְכָרִים בְּנֶגֶב, וְנִפְגְּעֵי הַמְּשַׁכְּנֵתָאוֹת
הַמְּשַׁלְכִים מִבְּתֵיהֶם בְּצוּי הַהוֹצָאָה לַפְּעַל, וְיוֹשְׁבֵי יָפוֹ וּמוֹסְרָרָה
הַנִּדְחָקִים לַפְּנוֹת אֶת בְּתֵיהֶם לְטוֹבַת עֲשִׂיר מֵהֶם, וְאֲנָשֵׁי סִילּוּא
שָׂצוּ הָרִיסָה מֵאִים עַל בֵּיתָם.

ג.

וְהָיָה רֹאשׁ הָעִיר יְרוּשָׁלַיִם חוֹלֵם בְּאֶחָד הַלֵּילוֹת: שִׁיח' ג'רֵאח
תִּהְיֶה לְאַסְפֵּלֵט, מִגְרֵשׁ חֲנִיָּה גְדוֹל, וּמִי שְׂרָאָה בָּהּ פְּעַם תִּאֲנֶה,
וּמִי שְׂרָאָה בָּהּ זֵית, מִי שְׂרָאָה בָּהּ כָּרֶם, יִרְאֶה מְכוֹנִיּוֹת בְּמִגְרֵשׁ עֵנֶק,
עַד קֶצֶה הָאֶפֶק, כְּמוֹ מְרֻכָּז קְנִיּוֹת בְּעִירָה אֲמֹרִיקָאִית שְׁלֹוּה.
בְּשִׁיח' ג'רֵאח יִפְתְּרוּ כָּל בְּעִיּוֹת הַחֲנִיָּה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, אוּלַי
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יִפְתְּרוּ כָּל בְּעִיּוֹת הַחֲנִיָּה שֶׁל הָעוֹלָם, פְּלִסְטִין כְּלָה
תִּכְסֶּה אֶסְפֵּלֵט, כִּי הַפְּתָרוֹן הוּא בְּאַסְפֵּלֵט שְׂיִרְגִיעַ סוּף סוּף
אֶת הַמְרִיבָה עַל קִדְשַׁת הָאֲדָמָה, שְׁתַּעֲלֶם.

ד.

וְעַמְדָנוּ מֵאוֹת מִפְּגִינִים מוּל מַחְסוֹם הַמְּשַׁטְרָה בְּכַנְיֶסָה לְשִׁכּוֹנָה.
וְאֲנַחְנוּ קָרְבִים וְנִסּוּגִים, מִתַּחַמְקִים מִן הַמְּשַׁטְרָה וְשָׁבִים
אֶל זְרוּעוֹתֶיהָ, נְעִים בְּמַעְגְלִים, כְּמַעַט מְגִיעִים עַדִּי הַשׁוֹטְרִים
וּמִסְתוֹבְבִים לְבֵרַח. וְהֵם מְפִים בְּנוֹ כְּאָבוֹת כּוֹעֲסִים
הַמְּשַׁתוֹקְקִים לְחֲנֹף, כִּילְדֵי בֵּית־סֵפֶר הַמְּבַקְשִׁים לְהַחְזִיר.
וְאֲנַחְנוּ לֹא יוֹדְעִים אִם לְבַקֵּשׁ מֵהֶם לְחַמֵּל עַל הַזְּקֵנִים,
הַנְּשִׂים הַהֲרוֹת וְהַטּוֹף, אִם לְעַמּוֹד וּלְקַבֵּל הַמַּכּוֹת בְּאֵהָבָה,
אִם לַפְּנוֹת וּלְבֵרַח שׁוֹב, כְּדֵי לְשׁוֹב.

ה.

וְעַמְדָנוּ מֵאוֹת מִפְּגִינִים מוּל מַחְסוֹם הַמְּשַׁטְרָה בְּכַנְיֶסָה לְשִׁכּוֹנָה.
וּמִבְטֵי הַשׁוֹטְרִים, שֶׁרַק הִגִּיעוּ מְקוּרֶס, עֵינִים מִן הַמְּשַׁמְרַת הַנוֹסֶפֶת
שֶׁכְּפִינוּ עֲלֵיהֶם, מְשֻׁכָּר דָּל, מִצַּעֲקוֹת הַמְּפַקְדִים וְהַמְּפִגִּינִים,

חוששים כי גם השבוע תמשך ההפגנה אל תוך השבת.
ומפקדם פוקד עליהם להדף אותנו מן הכביש, אם לא יתפנו
יבטל להם את חפשת השבת, ונאנחנו עם כל מפה שונאים אותם
ושוכחים את מפקדם, את ראש העיר, את בית המשפט.
ורציתי בלבי לעבר לצד השוטרים, לקחת את המגאפון
של מפקדם, ולבקש בכאב מן המפגינים להתפזר, לקרא:
השבוע אנחנו לא מכריזים על ההפגנה שאינה חקית, לא,
אנחנו רק מבקשים מכם להתפנות בשכר זה שכל אחד מאתנו מקבל
כה וכך שקלים על כל שעת הפגנה, בעבור זה שהבטחנו לנשותינו
שנבוא לסעודת השבת, בבקשה, השבוע לכו להפגין בביתו
של ראש העיר, של ראש הממשלה, של המיליונר שקונה להם בתים,
בסלון של הוריות, של שכניכם, תניחו לנו רק השבוע, בבקשה.

ט.

בדרך להפגנה המואזין שר ממגדל המסגד במקום צבא
ואני הייתי שר בשקט לאלהי באותה מנגינה: ותחזינה עינינו
בשובך לציון ברחמים. ברחמים.

י.

שמעון הצדיק משירי הפנסת הגדולה היה,
תלמידו של עזרא הסופר, רבו של אנטיגנוס איש סוכו,
והוא היה אומר: על שלשה דברים העולם עומד
על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים.
ואנחנו לא תלמידיו ולא תלמידי תלמידיו,
וכבר אין מורא שמים עלינו כעל תלמידיו,
ואין אנו מבקשים על גמילות החסדים
אלא על עצמנו, והעולם שוב אינו עומד.
שכחנו כי גרים בארץ מצרים, שכחנו
כי תורה אחת ומשפט אחד יהיה לנו ולגר

הגר אתנו, שכחנו כי בני משפחת חאנון אינם גרים
לארץ הזאת, כי בני משפחת אל-כורד אינם גרים
לארץ הזאת, כי בני משפחת ע'אווי אינם גרים
לארץ הזאת, ועוד אנחנו מוסיפים לשכח.

יא.

ליד חצר משפחות אל-כורד וחאנון המגרשות, חיל מג"ב
קורא בשמי. מה אתה עושה כאן? הוא שואל אותי מה שאני
בקשתי לשאל אותו. רק לפני שנה קראנו יחד אריסטו, רמב"ם,
אלגזאלי וג'ואנג דזה, ועתה הוא ממנה על הרחקת המוחים
מבתי המגרשים. זה היה מורה שלי, הוא אומר במבוכה
למג"בניק אחר שמצטרף לשיחה ומתלונן: כלם שונאים
אותנו, כועסים עלינו יותר מעל טיס שמפיל פצצות של טון,
מקללים אותנו, ובסוף אנחנו צריכים להפריד כאן
בין ילדים שרבים כאלו היינו גננות, מה אתה אומר על זה?
ואני לא אמרתי דבר, עוד הייתי מנסה בראשי לחבר
בין הרמב"ם ואלגזאלי לגרוש משיח' ג'ראח.

”הדגים שוכחים זה את זה בנהרות ובאגמים, בני־אדם שוכחים זה את זה
באמנויות הדרך”
ג’ואנג דזה (תרגום: דן דאור), סין, המאה ה־4 לפנה”ס
”איכה אוכל לחיות ככה / מבלי הבין את כל זאת / האם לשכוח ולשמוח /
או לזכור הכל ולבכות”
רבי אברהם אליהו קפלן, אוקראינה, המאה ה־19

וְהִינּוּ מִתְאַמְצִים לְשַׁכַּח אֶת עֲצֻמְנוּ
עַד זְכָרוֹן, מִתְרַשְׁלִים לְזֵכֶר עַד
שְׁכָחָה. דָּף גְּמְרָא בִּינֵינוּ, וְאַנְחֵנוּ
יְהוּדִים חוֹלֵי זְכָרוֹן, זְבִי הִיסְטוֹרְיָה,
מְשַׁגְעֵי תְּאֲרִיכִים. סוֹחֲרִים פְּסוּקִים בֵּין
עֵבְרִית לְאַרְמִית, מַחְלִיפִים מְשֻׁפְּטִים בֵּין
עֵרֶבֶת לְיִיִּדִישׁ, בֵּין יִיִּדִישׁ לְסַפְּנִיזִלִּית,
מְשֻׁנִּים אֶת הַזְּמַנִּים בֵּין עֵבְרִים
לְעֵתִידִים, מִבְּלָבָלִים בֵּין רְבוּתֵינוּ לְתִלְמִידִים.
אַחֲר־כֶּף מְרִדְנוּ.

בְּקִשְׁנוּ לִהְיוֹת יְוֹנִים וְלָדוֹן אֶת נַפְשֵׁנוּ
לְגִדְרוֹת הַפִּילוֹסוֹפִיָּה וְלִלּוּגוֹס. בְּקִשְׁנוּ לִהְיוֹת סִינִים
וְלִשְׁוִיטָה בְּדֶרֶךְ רִיקִים, בְּמִקוֹם בּוֹ אֵין
הַמְּלִים וְהַדְּבָרִים אַחוּזִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ כְּשִׁעְרוֹת
זָקֵן, וְהַחֲבָאנוּ אֶת הָעוֹלָם בְּתוֹכְנוּ, עַד
שְׂאִישׁ לֹא מֵצָא אוֹתוֹ, לֹא מֵצָא
אוֹתְנוּ. וְהִינּוּ מְצַטְרָפִים לְדָגִים בְּנֶהַר, בְּלִי
לְפַחַד מִן הַחֲרָבָה, בְּלִי לְזֹכֵר, בְּלִי
לְשִׁמּוֹחַ אוֹ לְבָכוֹת.
וְאִזּוֹ שְׁבָנוּ. עִם כָּל הַמְּלִים
שְׁשַׁכְּחֵנוּ שׁוֹחֲחֵנוּ בִּינֵינוּ, דָּף גְּמְרָא

בִּינֵינוּ, בְּדֵינוּ כּוֹסוֹת הַתְּהָ, וְהָאֵן
מִבֵּית בְּנוֹ בְּעֵינוּ הָאֲחֵת, הִצִּיבָה,
הַנְּצִחִית, וְלֹאט לֹאט מִפְּסִיק לְפַחַד
מֵאֲתָנוּ, מִפְּסִיק לְהַפְּחִיד.

הנר הוא הנשמה

והנר הוא הנשמה. ואם רואה
חברו קשהוא מכבה הנר כמתירא
מלמדו לעמד לפני הרוח הרע
ולא לישן כחולה. וזועק על
אזניו כחס על הנר כחס
על השמן כחס על הפתילה
כחס על חיי. חיב. ומלמדו
כי אין אליה בעולם להצית
אור שכבה בחמה ואין אלישע
בעולם להעיר אש ששככה בלבנה.
ומתמודד על חברו שלש פעמים
ועוד אף עד שיפקח עיניו
ויקוץ ויחם בשרו שבעתים כחס
להבה וגוהרת חוצה נפשו המרה.
ומגלה לו כי הנשמה אינה
גדולה מעלית-קיר קטנה ובה
מטה ושלחן ומנורה והוא חצבה
טהורה והוא מחזירה ברה וטהורה
תמיד בבקר בבקר. והנשמה נר
ושואלת לגוף: למתי אתה ער?

עוד בקשה על הנשמה

"כי בראתני לא לצורך רק נדבה / ולא בהכרח כי אם ברצון ואהבה... כי מה האדם... וישפח המנות והוא אחריו... ויחזק בריחי שְׁעָרָיו / והמנות בחדריו / וירבה שומרים מכל עבר / והאורב יושב לו בחדר... אלהי יהמו עלי רחמיך / ואל תכלה עלי זעמך ואל תגמלני כמעבדי / ואמר למלאך המשפחית די" רבי שלמה אבן גבירול, "כתר מלכות"

פונה אדם אל אלהיו / בבקשה שיפנה האלהים אליו / כי אין נשמע בתוך שאון גליו / והמון מעשיו וגלגליו / קול האלהים מתהלך לרוח היום בגניו / וקורא אִיפָה אחר ברואיו // ואתה אלהי / שאני פונה אליך לפנות אלי // נטעת בי חיים ללא כורח רק נדבה / ואני שוכח יום יום חסד פעולותיך באהבה / המרחיקות ממני דאבה // ומזכיר אני לך כי יכולת לתת בי לב מוכן ומזומן / שאהיה זוכר תמיד ומרחיק עצמי מן החטא ומפיתויי הזמן / רוחק מצויף זרים ונשען על הפֶּן // אבל נתת בי לב קשה עשוי אבן / רחוק מן הבר ומצוי אצל התבן // ואם תבקש להחליק לבי בשטף הדמעות והדמים / יודע אתה כי לשם כך תיאלץ להכאיבי עד סוף הימים // על כן למענך ולא למעני / עשה מחסום לכאבי והמתק עווני / שאוכל לשוב אליך ולבקש מחילת זדוני / ומחיקת מדוּנִי / שאין אני יכול לשוב אליך ללא רגע של מנוחה והרווחה ויציאה מלחץ ועוני // ומה לשמך הגדול בשמי הקטן / שתהיה לי לשטן // שאני הבל וריק וזמני קצר / ואתה ראשון ואחרון ואין מי שעליך צר // ומזל עמי שבראת עולם / והנחת אותי בתוכו כצופה באולם // ומזל עמי שאין עולמך כולו דין / שאם היה עשוי רק בדינך היה מיד מתפוצץ והיינו נאבדין // שהנחת בעולמך גם חסד ורחמים / להמתיק את הימים // ולעודד הרשעים שאולי אנחנו מחטאינו נרפאים / ואתה מושיע החלפאים // אך לא יכולת להניח בעולמך רק חסדך / שיש מי שבלעדי הדין לא היו מזהים הודך // שדרכם לזהות מלכות בדין ובכוח ובשרירות / ולא ברוך ובמסירות // ואתה המלך הבאת אותנו חדרך / עד כי נמשכנו אחרריך // לראות היקר והמלכות / אך עינינו רואות רק העפר ועיוורות מול הזכות

// שאתה עין / פקוחה מעל כל אין / שאתה עין־של־אין / רואה כל הדברים
כשלעצמם בלי לשאול מניין / או לברר עדיין // ואנחנו רואים רק מניינים
וחלוקות / ומרבים המחלוקות // שכל הדברים ללא גבול וגדר לפניך נקרים
/ ואנחנו רואים רק גבולים וגדרים / רק מילים ושקרים // שאין בעולמך
הבדל בין החי למת / בין שקר לאמת // בין השותק למדבר / בין העומד
לעובר // ואף לא נמצא הפרש הנפש מן הגוף / הרוח מן החומר הנגוף //
נשמה שבי לא ידעה שהיא נשמה / עד שלא מילאה גופה באשמה // לא
ידעה לומר זה חומר וזאת צורה / זה שלם וזאת שבורה // שלפניך הכל שווה
/ בלי עתיד או עבר הכל הווה // ואתה מחזיק עולם בבטןך / אין קרוב ואין
רחוק מןך // ואני כבר שנים בורח / נד מצל ידך כדי להיות באפך אורח
// כלוא בתוכך כדג המנסה למצוא מוצא מן המים / כעוף המבקש מנוס
ומנוחה מן השמים // כמחשבה ששכחה את החושב / כחשבון המבקש
להתנתק מן המחשב // אבל עדיף אני שֶׁב / בכל פעם שאני נכאב // מבקש
שוב בך תקנה / ומחסה והגנה / ומסתור מכל סכנה / לנשמתי המסכנה.

זיווגי אותיות

*

עֲדִין לֹא כָּל הַנְּשָׁמָה מֵהַלֵּלֶת יְהוָה
עֲדִין יֵשׁ בָּהּ חֶלֶק אֶחָד סִרְבָּנִי
עוֹמֵד בְּמַרְיֹו וּמִצְמִיחַ בְּתוֹךְ לִבּוֹ תְּהִיָּה
לוֹמֵד לוֹמֵר בְּקוֹלוֹ שְׁלוֹ בּוֹדֵד אֲנִי
וְאֵין לִי לְשֵׁאת בְּשִׁפְתַי שֵׁם הַיְיָ
עַד שֶׁהִיא אֵינָה רוֹצָה לְשֵׁאת עִוּוֹנִי.

זיווגי אותיות

"לשם יחוד קדשא בריהו הוא ושכינתה, בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוֹ וּרְחִימוֹ וּדְחִילוֹ, לְיַחְדָּא שָׁם י"ה בּו"ה, בְּיַחְדָּא שְׁלִים, בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל, הַרִינִי מוֹכֵן לומר שנים ועשרים אותיות התורה הקדושה. ויהיה רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי, שתצרף ברחמך הרבים את אותיות אלו לתבות כרצונך, כי רחום אתה ומרבה להטיב, ואנחנו עבדיך, בניך בני בְּחוּיְךָ, כוונתנו לעשות רצונך. ה' נגדך כל תאוותנו, ואנחתנו ממך לא נסתרה."

רבנו יוסף חיים ("הבן איש חי"), ספר לשון חכמים, חלק שני,
סדר לימוד אֶלֶף"א בֵּית"א

שִׁי"ן הִיא שְׂכָחָה. דְּבַר אַחַר שְׂקָר.
וְת"ו תּוֹרָה תְּמַיְמָה. לָמָּה קָרַב שִׁי"ן
הַשְּׂקָר לְת"ו הַתְּמַיְמָה? לְהוֹדִיעַ שְׂאֵם וְתַר
הַשְּׂקָר וְיַעֲשֶׂה כְּת"ו הַתְּמַיְמָה, הַרִי הוּא
שׁוֹכֵחַ לוֹ, אַךְ אִם תְּ"ו נַעֲשִׂית
שְׂקָרְנִית, אֵין שׁוֹכֵחַ לָהּ. וְאַחַר הַתְּ"ו
אֶלֶף"ף אָמַת. וּבִי"ת בְּרָאָה לְהַצְמִיד לְאָמַת
סִימָן. גִּימ"ל דְּבַר גְּלוּת בְּה אָמַר
לְעַם. דְּבַר אַחַר גְּאֻלָּהּ. וּבְדָל"ת פְּתַח
לְשִׁתִּיהֶן דְּלַת, כּוּוֹן אַחַד גְּלוּת, כּוּוֹן
אַחַר גְּאֻלָּהּ, וְאֵין יוֹדֵעַ מִי עוֹמֵד
לְצַד זֶה וּמִי לְצַד אַחֵר. ה"א
שָׁמוּ, וְעַל ו' תּוֹלֵדִין כָּל הַשְּׂמוֹת
וּמְחַכִּין. זִי"ן זֹאת זְמַרְהָ שֶׁהִיוּ מְלֹאכִים
מְזַמְרִין לְפָנָיו מִן הָאוֹתִיּוֹת. דְּבַר אַחַר
אֵלוֹ אֲנָשִׁי אֲמוּנָה שֶׁהִיוּ זֹעֲכִים אַךְ
בְּלַחֲשָׁם. חִי"ת שֶׁנִּבְקַשׁ לְפָנָיו לְמִרוֹת חֲטָאוֹתֵינוּ
כְּשֶׁאֲנַחְנוּ חֲפוּיֵי חַרְטוֹת, כְּשֶׁאֲנַחְנוּ טוֹעֲנֵי טְעָנוֹת,
כְּשֶׁאֲנַחְנוּ יוֹדְעֵי יְשׁוּעוֹת. בְּכ"ף פִּקַּח אוֹתִיּוֹתֵינוּ

לַנְדָבָה לְבִנְי־אָדָם, וְהִצְמִידָה לְלֵמָ"ד וּלְמִ"ם
לְלַמֵּד אוֹתָנוּ מְלָכוֹת. נו"ן נִפְתּוּלִי נֶצַח,
סָמ"ךְ סְחוּפֵי סִפְקוֹ, עִי"ן עֲצוּרֵי עֶקֶב,
פֶ"ה שָׂאֵם הַפְּנִים פּוֹנוֹת, אֱלִיוֹ צְרִיכוֹת
לְפָנוֹת, צַד"י צוֹעֲקֵי צָדֵק, דָּבָר אַחֵר
צְרִי צְדִיקוֹ, קו"ף קָמֵי קָדָם. וְרִי"ש
רְאִשִׁים וְרָשִׁים, וְכָל הַמִּפְרִיד בֵּינֵיהֶם אֱלֹ"ף,
וְכָל הַמִּפְרִיד בֵּינֵיהֶם רֶש"ע, שְׁעֵינֹו בְּכָל
רֶשׁ, וְאֵין הוּא שׁוֹעָה לְשׁוֹעֲתָם. שִׁי"ן
פְּעַם שְׁנֵיהָ שְׁלוֹם. דָּבָר אַחֵר שְׁטוֹן.
וְתו"ו שְׁנֵיהָ תוֹלְדוֹת. דָּבָר אַחֵר תּוֹכְחוֹת.
וְזוּוּגֵי אוֹתֵיאוֹת אוֹת בְּאוֹת לְמַלְיִם רְבוֹת
כָּלֶן שׁוֹכְנוֹת בְּגִימ"ל גּוֹן עֲדָנוּ וְחוֹצוֹת
יוֹם עוֹלָמוֹת וְעוֹבְרוֹת דָּל"תוֹת וּמִתְעַבְּרוֹת.

*

נסית לסאני, אַל הנְשִׁיָה הטְלִיתִיָה
ולא אַעֲרֹךְ אִיךָ נְעָרְפָה מִמְּנִי
בְּדוֹנ צוֹתָהּ שׁוֹב לְעֶצְמִי לֹא צוֹתִתִי
וּמַע קִלְבִּי גַם רוּחִי הִלְכָה אַחֲרֶיהָ
וּבִאֲלֻחֲקוֹק כִּלְאִם לֹא נוֹתֵר לִי מִמְּנָה
לְכֵן אֶלְחָוֹן אֲנִי אַחֲרָג' כָּבוֹן חוֹרֵג לָהּ
עַל כֵּן, אַחֲרֵי שֶׁסִּמְעֵת קִלְבִּי אֶלְאֲגוֹן
צוֹיִתִּי כִּי יִתְקַלֵּב קִלְבִּי
וּבְנֵת וְאֶקֶף עִם לְבִי בְּמִהְפֵּכְתוֹ
יָמִים אֶרְכִּים, אִיאִם טוֹיִלָה,
וְשִׁנִּינוּ מִשְׁנֵנִים: כִּי־כֵן נִסִּית לְסֵאנִי,
אִיךָ כֶּךָ אַל הנְשִׁיָה הטְלִיתִיָה.

* / الموج بيهار

נסית לסאני, אַל הנְשִׁיָה הטְלִיתִיָה
ולא אַעֲרֹךְ אִיךָ נְעָרְפָה מִמְּנִי
בְּדוֹנ צוֹתָהּ שׁוֹב לְעֶצְמִי לֹא צוֹתִתִי
וּמַע קִלְבִּי גַם רוּחִי הִלְכָה אַחֲרֶיהָ
וּבִאֲלֻחֲקוֹק כִּלְאִם לֹא נוֹתֵר לִי מִמְּנָה
לְכֵן אֶלְחָוֹן אֲנִי אַחֲרָג' כָּבוֹן חוֹרֵג לָהּ
עַל כֵּן, אַחֲרֵי שֶׁסִּמְעֵת קִלְבִּי אֶלְאֲגוֹן
צוֹיִתִּי כִּי יִתְקַלֵּב קִלְבִּי
וּבְנֵת וְאֶקֶף עִם לְבִי בְּמִהְפֵּכְתוֹ
יָמִים אֶרְכִּים, אִיאִם טוֹיִלָה,
וְשִׁנִּינוּ מִשְׁנֵנִים: כִּי־כֵן נִסִּית לְסֵאנִי,
אִיךָ כֶּךָ אַל הנְשִׁיָה הטְלִיתִיָה.

* / الموج بيهار

نسيت لساني، إل هَنْشِيَّة هِطْلِيَّة
ولا اعرف إيخ نِعْرَقَة مِمْنِي
بدون صوته شُوب لِعَضْمِي لُو صَوْتِي
ومع قلبي جَم رُوجِي هَلْحَة أَحْرِيَّة
وبالحقوق كلام لُو نُوتَر لِي مِمْتَة
لكن الخوف ان اخرج كِين حُورج لَه
عَل كِن، أَحْرِي شِسمعت قلبي الاجوف
صَوِيْتِي كِي يتقلب قلبي
وكنت واقف عم لِي بِمَهْفَحْتُو
يَمِيم أَرْكِيم، ايام طويلة،
وُشِيْنُو مُسْتَنِيم: كيف نسيت لساني،
إيخ كَخ إل هَنْشِيَّة هِطْلِيَّة.